

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟΣ ΑΥΤΟΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ - ΜΕΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΔΩΔΕΚΑΕΤΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ¹

Μαρία Κανελλοπούλου-Μπότη

Επίκουρη Καθηγήτρια, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Εδώ και περίπου δεκαπέντε χρόνια εφαρμόζεται στην Ελλάδα ο νόμος 2472/1997 για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, κατ' εφαρμογή της γνωστής Οδηγίας για τα προσωπικά δεδομένα, γνωστής στον αγγλοσαξονικό κόσμο ως «privacy Directive». Τα προστατευόμενα με τον νόμο αυτόν έννομα αγαθά είναι, ως γνωστόν, η ιδιωτική ζωή, ο πληροφοριακός αυτοκαθορισμός, η ελευθερία αποφάσεων, ενώ επιδιώκεται επίσης η διασφάλιση της απρόσκοπτης συμμετοχής στην κοινωνική ζωή, της «...ελευθερίας του πολίτη να συμπροσδιορίζει ποιες πληροφορίες για αυτόν θα γίνουν γνωστές στο περιβάλλον του και της δυνατότητάς του να εποπτεύει τον πληροφοριακό και αξιολογικό ορίζοντα αυτών με τους οποίους έρχεται σε επικοινωνία»².

Κατά την ενσωμάτωση της Οδηγίας για τα προσωπικά δεδομένα, ο Έλληνας νομοθέτης επέλεξε να αφαιρέσει από τον τίτλο του νόμου το ήμισυ του αντίστοιχου τίτλου της Οδηγίας. Η Οδηγία συγκεκριμένα αναφέρεται ως “Directive on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data”, δηλαδή ‘Οδηγία για την προστασία των ατόμων σχετικά με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και με την ελεύθερη διακίνηση των δεδομένων αυτών’, ενώ ο Έλληνας νομοθέτης παρέλειψε κάθε

1 Το παρόν αφιερώνεται (με τα θερμότερα δυνάτα αισθήματα) στον Καθηγητή Γεώργιο Καλλιμόπουλο, αντί συμβολής στον τιμητικό του τόμο, καθώς ατυχώς δεν στάθηκε δυνατή η συμμετοχή μου σε αυτόν.

2 *Μήτρου Α.*, Η προστασία της ιδιωτικότητας στην πληροφορική και στις επικοινωνίες. Η νομική διάσταση, στο Προστασία της Ιδιωτικότητας και τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών-τεχνικά και νομικά θέματα, επιμ. Λαμπρινουδάκης Κ., Γκρίτζαλης Σ., Μήτρου Α. & Κάτσικας Σ., Παπασωτηρίου 2010, σελ. 511. Βλ. αναλυτικά και *Γέροντα Α.*, Η προστασία του πολίτη από την ηλεκτρονική επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, 2002, σελ. 80 επ., όπου αναφέρεται στην ανάλυση της απόφασης του Γερμανικού Συνταγματικού Δικαστηρίου σχετικά με τον νόμο για την απογραφή του 1987 και συγκεκριμένα παραθέτει ότι «...ο ατομικός αυτοκαθορισμός προϋποθέτει τον πληροφοριακό αυτοκαθορισμό και επομένως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας αποτελεί το μοναδικό προστατευόμενο έννομο αγαθό...το δικαίωμα αυτοδιάθεσης των πληροφοριών δεν περιορίζεται στη λειτουργία που επιτελεί στην κοινωνική σφαίρα του ατόμου, αλλά έχει ιδιαίτερη σημασία ως ενοποιητικός παράγοντας για το κράτος ...» (σελ. 81). Ο συγγραφέας παρακάτω (σελ. 83) υποστηρίζει ότι το προστατευόμενο έννομο αγαθό που καλύπτεται από το δικαίωμα του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού είναι η επικοινωνία: «η προστασία της πληροφορίας συνιστά μέρος της επικοινωνίας, η οποία προϋποθέτει την πληροφορία, τη μετάδοση και την κατανόηση». Βλ. επίσης και *Ιγγλεζάκη Ι.*, Ευαίσθητα Προσωπικά Δεδομένα, 2003, σελ 13 (η άγνοια του πολίτη ποιες πληροφορίες για αυτόν είναι ή όχι γνωστές στον κοινωνικό του περίγυρο θίγει την ελευθερία του πολίτη να αποφασίζει και να προγραμματίζει αυτόνομα-επίσης, θίγεται το γενικό συμφέρον, γιατί η αυτονομία αποτελεί βασική προϋπόθεση που στηρίζεται στη δυνατότητα δράσης και συμμετοχής των πολιτών_.

αναφορά στον τίτλο στην διευκόλυνση της ελεύθερης διακίνησης δεδομένων, διατηρώντας όμως ακέραιη τη φράση για την προστασία από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων.

Μια πρώτη παρατήρηση, που ακόμη ισχύει, είναι εκείνη του Καθηγητή και πρώτου Προέδρου της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα Μιχάλη Σταθόπουλου³, ο οποίος σχολίασε σε άρθρο του στο Νομικό Βήμα την «ατυχή στη λογιστική ψυχρότητά της» ορολογία του τότε νέου νόμου. Πράγματι, γίνεται λόγος για «υποκείμενο των δεδομένων», για «επεξεργασία δεδομένων», για την προσωπικότητα των ατόμων ως σύνολο «δεδομένων» κ.λπ. Αυτά βέβαια ανήκουν στην Οδηγία που εφαρμόσαμε, όπως είχαμε υποχρέωση. Μπορούμε, όμως, να επαναλάβουμε την αρνητική αυτή κριτική, που δεν χάνει βέβαια τη σημασία της αφού οι λέξεις που χρησιμοποιούμε έχουν, όπως όλοι ξέρουμε, τη συμβολική τους σημασία ενώ συχνά δεν απεικονίζουν απλά, αλλά και διαμορφώνουν την πραγματικότητα που περιγράφουν⁴.

Μια δεύτερη παρατήρηση είναι ότι ίσως απαιτούνται κάποιες διαφοροποιήσεις στην εφαρμογή του νόμου, προκειμένου να καταλήξουμε σε ένα πιο ευέλικτο σύστημα-σε ένα σύστημα πιο δίκαιο, ένα σύστημα που περισσότερο προστατεύει τα δικαιώματα και εκείνων που ζητούν πρόσβαση σε δεδομένα άλλων, αλλά και εκείνων τους οποίους αυτά τα δεδομένα αφορούν. Θα δώσω μερικά παραδείγματα από παλαιότερες αποφάσεις της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

3 Σταθόπουλος Μ., Η Χρήση Προσωπικών Δεδομένων και η Διαπάλη Μεταξύ Ελευθεριών των Κατόχων τους και Ελευθεριών των Υποκειμένων τους», ΝοΒ, τόμος 48, τεύχος 1ο, Ιανουάριος 2000, σελ. 1επ.

4 Ενδεικτικά βλ. Dale S., *Man Made Language, Language and Reality: Who Made the World?* London, Pandora, 1980, σελ. 138επ., («...η γλώσσα δεν είναι ουδέτερη. Δεν είναι απλά ένα εργαλείο που μεταφέρει ιδέες. Η γλώσσα διαμορφώνει ιδέες από μόνη της, είναι το πρόγραμμα μιας πνευματικής δραστηριότητας. Τα ανθρώπινα όντα είναι ανίκανα να αντιληφθούν πράγματα όπως αυτά είναι πραγματικά...γιατί από μόνα τους τα ανθρώπινα όντα έχουν δημιουργήσει ή κατασκευάσει τον κόσμο αυτόν και έχουν εισαγάγει μέσα στον κόσμο αυτόν τη δική τους αντανάκλαση...». Βλ. Επίσης Tanesini, A., 1996, *Whose Language? in Women, Knowledge and Reality: Explorations in Feminist Philosophy*, Garry, A. & Pearsall, M. (eds.), NY and London: Routledge: 353-366. Έτσι, «...η γλώσσα μετατρέπεται σε ένα παράδοξο για τους ανθρώπους: είναι ταυτόχρονα ένα δημιουργικό και ένα παρεμποδιστικό εργαλείο. Από τη μια μεριά, προσφέρει μια εξαιρετικά μεγάλη ελευθερία γιατί μας επιτρέπει να δημιουργήσουμε τον κόσμο μέσα στον οποίο ζούμε και από την άλλη, παρεμποδίζόμαστε ως προς αυτήν ακριβώς τη δημιουργία, που περιορίζεται μέσα στα ίδια της τα όρια, καθώς φαίνεται ότι αντιστεκόμαστε και φοβούμεθα αλλαγές στις δομές τις οποίες αρχικά κατασκευάσαμε, ακόμη κι όταν αυτές οι δομές είναι 'αυθαίρετες' και προσηγορικές. Αυτή είναι και η παγίδα της γλώσσας...», Dale S., ό.π., s. 138. '...Εκείνοι που διαθέτουν τη δύναμη να κατασκευάζουν τα σύμβολα και το νόημά τους βρίσκονται σε προνομαχική και ιδιαίτερα πλεονεκτική θέση, έχοντας τη δυνατότητα να ταξινομήσουν τον κόσμο γύρω τους έτσι ώστε να εξυπηρετήσουν τους δικούς τους σκοπούς...», Dale ό.π. Η παρατήρηση αυτή ισχύει απόλυτα για τους νομοθέτες όταν, στη δική τους ταξινόμηση και απεικόνιση του κόσμου μέσω λέξεων, έχουν την ως άνω αναφερόμενη δύναμη διαμόρφωσης της εξωτερικής πραγματικότητας.

1. Πρόσβαση σε ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα-ιατρικοί φάκελοι

Πολύ συχνά η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συζητά αιτήσεις για πρόσβαση σε ευαίσθητα ιατρικά δεδομένα⁵ μέσα σε ιατρικούς φακέλους νοσηλείας. Οι αιτήσεις αυτές μπορεί να προέρχονται είτε από έναν ιατρό, ο οποίος ενάγεται από ασθενή για ιατρικό σφάλμα και θέλει να υπερασπιστεί τον εαυτό του⁶. Εναλλακτικά, οι αιτήσεις προέρχονται από ασφαλιστικές εταιρείες που ενάγονται μαζί με τον ιατρό για ιατρικό σφάλμα ως δικονομικοί εγγυητές. Η πρακτική σε αυτές τις περιπτώσεις είναι να ζητείται από την Κλινική, νοσοκομείο κ.λπ. η άδεια από την Αρχή να δοθούν αντίγραφα του φακέλου. Η Αρχή δίνει κατά κανόνα την άδεια⁷, επιβαρύνοντας την Κλινική με την υποχρέωση να ενημερώσει τον ασθενή-ενάγοντα ότι δίνει τα στοιχεία αυτά στους εναγόμενους. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι η πρακτική αυτή τυπικά εναρμονίζεται με τον νόμο 2472/1997.

Τυχαίνει επίσης ο ενάγων που ζητά τα στοιχεία να προσφύγει στον Εισαγγελέα

5 Αναλυτικά για τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα βλ. τη μονογραφία του *Ιγγλεζάκη Ι.*, Ευαίσθητα Προσωπικά Δεδομένα, 2004. Τα ιατρικά δεδομένα (δεδομένα υγείας, όπως αναφέρονται στον νόμο, άρ. 7 Ν. 2472/1997) είναι τα κατ' εξοχήν «ευαίσθητα» κατά την έννοια του νόμου, προσωπικά δεδομένα, καθώς και πριν τις ειδικές ρυθμίσεις για την προστασία ευαίσθητων δεδομένων, αυτά εντάσσονταν στη σφαίρα του ιδιωτικού βίου του ατόμου και προστατεύονταν με ρυθμίσεις όπως το ιατρικό απόρρητο (βλ. ενδεικτικά Κριάρη-Κατράνη Ι., Γενετική τεχνολογία και θεμελιώδη δικαιώματα, σελ. 25επ.).

6 Η επεξεργασία και ειδικότερα η χρήση ή ανακοίνωση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων σε δικαστήριο διέπεται σαφώς από τον Ν.2427/1997, αφού δεν υφίσταται εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής εκτός από τη διάταξη του άρ. 7 Ν. 2472/1997. Κατά τη διάταξη αυτή, η επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων επιτρέπεται εφόσον είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου ή πειθαρχικού οργάνου (αρ. 7 παρ. 2 γ Ν. 2472/1997). Εάν η συλλογή των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων έχει γίνει κατά παράνομο τρόπο, τότε η χρήση τους δεν επιτρέπεται ως αποδεικτικά μέσα, γιατί αυτά είναι παράνομα (κατά το άρ. 19 παρ. 3 του Συντάγματος, απαγορεύεται η χρήση αποδεικτικών μέσων τα οποία έχουν αποκτηθεί με αντισυνταγματικό τρόπο, δηλ. κατά παράβαση των άρθρων 19, 9 και 9Α του Συντάγματος. Ο κανόνας αυτός δεν φαίνεται να επιδέχεται εξαιρέσεις (βλ. ενδεικτικά και Χρυσόγονο Κ., Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, 2002, σελ. 145). Παρόλα αυτά, έχει κριθεί ότι εάν κατά τη στάθμιση γίνει αντιληπτό ότι με τη χρήση του παράνομου αποδεικτικού μέσου προστατεύονται υψίστης σημασίας έννομα αγαθά, όπως το δικαίωμα στη ζωή, η χρήση τους είναι κατ' εξαίρεση ανεκτή (ΑΠ 1/2001, ΕλλΔνη 2001, 374). Επομένως, εξαίρεση από τον συνταγματικής ισχύος, κανόνα της απαγορεύσεως των εν λόγω αποδεικτικών μέσων μπορεί να ισχύει μόνο χάριν της προστασίας συνταγματικά υπέρτερων έννομων αγαθών, όπως είναι λ.χ. η ανθρώπινη ζωή. Ενδεικτικά βλ. Ηλιοπούλου-Στράγγα Τ., Χρήση παρανόμως κτηθέντων αποδεικτικών μέσων και δικαίωμα υπεράσπισης του κατηγορουμένου, 2003, Καΐση, Παράνομα αποδεικτικά μέσα, 1986), Τσακυράκη Σπ., Το απόρρητο της επικοινωνίας. Απόλυτα απαραβίαστο ή ευχή της έννομης τάξης, ΝοΒ 1993, σ. 995επ.. Η αντίστοιχη προβληματική για τις ΗΠΑ αναφέρεται στη θεωρία που εξελίχθηκε με βάση απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου των ΗΠΑ *Silverthorne Lumber Co. v. United States*, 251 U.S. 385 (1920). Η θεωρία αφορά τα παράνομα αποδεικτικά μέσα ως «φρούτα του απαγορευμένου δέντρου» ('fruits of the poisonous tree theory'), κατά την οποία απαγορεύεται η δικαστική χρήση παράνομα κτηθέντων αποδεικτικών μέσων, βλ. γενικά *Bransdorfer M.S.*, 1987, *Miranda Right-to-Counsel Violations and the Fruit of the Poisonous Tree Doctrine*, *Indiana Law Journal* 62: 1061. Υπάρχουν εξαιρέσεις του κανόνα απόλυτης απαγόρευσης και στις ΗΠΑ, οι οποίες όμως δεν σχετίζονται με τη θεωρία περί στάθμισης του ανώτερου έννομου αγαθού, βλ. παραπάνω.

7 Βλ. διάφορες σχετικές αποφάσεις της Αρχής στην ιστοσελίδα της, www.dpa.gr.

Πλημμελειοδικών, ώστε με διάταξή του να επιβάλλει στο νοσοκομείο ή Κλινική να δώσει τα αντίγραφα με τα ευαίσθητα δεδομένα του ενάγοντος. Η εισαγγελική παραγγελία προβλέπεται στη διάταξη του άρθρου 25 παρ. 4 εδ. β' του Ν. 1756/1988 (Κώδικας Οργανισμού Δικαστηρίων-Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών), σύμφωνα με την οποία ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών «δικαιούται να παραγγέλλει στις υπηρεσίες του δημοσίου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των οργανισμών κοινής ωφέλειας και όλων γενικά των επιχειρήσεων του δημόσιου τομέα, να παραδώσουν έγγραφα ή να χορηγήσουν αντίγραφα τους, όταν το ζητήσουν νομικά ή φυσικά πρόσωπα που έχουν δικαίωμα ή έννομο συμφέρον, εκτός αν πρόκειται για έγγραφα από αυτά που αναφέρονται στο άρθρο 261 του Κ.Π.Δ., δηλαδή για έγγραφα που κατέχουν πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί δημόσια υπηρεσία και αφορούν στρατιωτικό ή διπλωματικό μυστικό που ανάγεται στην ασφάλεια του κράτους καθώς και έγγραφα που κατέχουν τα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 212 ΚΠΔ (κληρικοί, συμβολαιογράφοι, συνήγοροι, ιατροί, φαρμακοποιοί, οι βοηθοί αυτών και οι μαιές) και ανάγονται σε μυστικό που σχετίζεται με το λειτούργημα ή επάγγελμα τους.

Κατά το γράμμα της ως άνω διάταξης, η εισαγγελική παραγγελία μπορεί να αφορά και σε έγγραφα που περιέχουν προσωπικά δεδομένα του ίδιου του υποκειμένου των δεδομένων ή προσωπικά δεδομένα τρίτων προσώπων⁸. Όμως, κατά τη Γνωμοδότηση 9/2009 της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, όταν τα έγγραφα που ζητούνται εμπεριέχουν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα τρίτων προσώπων, για να χορηγηθούν σε ενδιαφερόμενο απαιτείται προγενέστερη άδεια της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (βλ. άρ. 2 στοιχ. β! Ν. 2472/1997) και η Διοίκηση, εάν παραλείψει να ζητήσει την άδεια αυτήν, υπόκειται σε διοικητικές κυρώσεις (άρ. 21 Ν. 2472/1997). Επομένως, κατά την ίδια Γνωμοδότηση, η εισαγγελική παραγγελία δεν πρέπει να εκτείνεται σε ευαίσθητα δεδομένα υγείας αλλά ο Εισαγγελέας πρέπει να διαβιβάζει την αίτηση του πολίτη στη διοίκηση (πχ στο Νοσοκομείο) «με τη σημείωση ότι οφείλει να ζητήσει την άδεια της Αρχής»⁹.

Η πρώτη παρατήρηση είναι ότι από μια αρχική διμερή σχέση, η οποία δημιουργείται με την κατάθεση ενός δικογράφου πχ αγωγής ή μήνυσης (ενάγων-εναγόμενος/μηνυτής-μηνυόμενος), περνάμε μέσω της διαδικασίας που περιγράφηκε

8 Βλ. και Γνωμοδότηση της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα 3/2009. www.dpa.gr. Κατά τη Γνωμοδότηση της Αρχής, η εισαγγελική παραγγελία είναι δεσμευτική μόνο όταν ο Εισαγγελέας ζητεί την παροχή στοιχείων λόγω άσκησης ποινικής δίωξης ή όταν αυτό ορίζεται και επιτάσσεται από νόμο, ο οποίος όμως πρέπει να διασφαλίζει και το συνταγματικό δικαίωμα παροχής δικαστικής προστασίας (άρ. 20 παρ. 1 του Συντάγματος). Πρβλ. και με την Απόφαση 3/2010, www.dpa.gr, κατά την οποία ο αρμόδιος εισαγγελέας οφείλει να διαβιβάσει την αίτηση χορήγησης πρόσβασης σε ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα στη Διοίκηση με τη σημείωση ότι πρέπει να λάβει τη σχετική άδεια της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα. Ίδια και η Απόφαση 2/2010, www.dpa.gr.

9 Γνωμοδότηση Αρχής 9/2009, www.dpa.gr.

σε μια τριμερή σχέση, αφού σε αυτές τις περιπτώσεις, τρίτος κατέχει το αρχείο (ενάγων/εναγόμενος κλπ-νοσοκομείο). Μετά –όταν ζητείται άδεια διαβίβασης δεδομένων-η σχέση γίνεται τετραμερής (ενάγων-εναγόμενος-Νοσοκομείο-Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα) και μετά, όταν/εάν εμπλακεί στη διαδικασία και μια εισαγγελική παραγγελία (και εφόσον η αίτηση χορήγησης εγγράφων απευθύνεται σε δημόσιο φορέα στο πλαίσιο μιας ποινικής δίωξης), περνάμε σε μια πενταμερή σχέση (μηνυτής/μηνυόμενος/Νοσοκομείο/Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα/Εισαγγελέας).

Έτσι, μπορεί μια αίτηση από τον εναγόμενο/μηνυόμενο (Α) στον Εισαγγελέα (Β) για χορήγηση αντιγράφων φακέλου να καταλήξει στην Αρχή (Γ), η οποία θα δώσει εντολή στο Νοσοκομείο (Δ) να δώσει τα αντίγραφα στον εναγόμενο/μηνυόμενο (Α), αλλά θα πρέπει πριν να ενημερώσει για αυτό τον ενάγοντα/μηνυτή (Ε). Θα μπορούσε νομίζω κανείς να υποστηρίξει εύλογα ότι πρόκειται για μια χρονοβόρα διαδικασία, αμφίβολης και αναγκαιότητας και αποτελεσματικότητας.

Υπάρχουν επίσης αποφάσεις της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα¹⁰ με τις οποίες το εναγόμενο νοσοκομείο ζητά άδεια από την Αρχή να καταθέσει στο δικαστήριο αντίγραφα του ιατρικού φακέλου ασθενούς που έχει καταθέσει αγωγή στο νοσοκομείο. Δηλαδή, ακόμη κι όταν μια σχέση φαίνεται απλούστερη (ασθενής-ενάγων/νοσοκομείο-εναγόμενο), και πάλι εμπλέκεται η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα για να νομοποιήσει την κατάθεση στο δικαστήριο στοιχείων του ιατρικού φακέλου. Ιδιαίτερα εδώ, ακόμη και εδώ, όπου ο ασθενής δεν μπορεί και σε κάθε περίπτωση δεν δικαιούται να μην αναμένει ότι η εναγόμενη κλινική θα καταθέσει στοιχεία από τον ιατρικό του φάκελο στο δικαστήριο στο οποίο ο ίδιος έχει προσφύγει, ενεργοποιείται η διαδικασία προσφυγής στην Αρχή για παροχή αδειάς χρήσης των προσωπικών δεδομένων.

¹⁰ Πχ η απόφαση 61/2010 με την οποία παρέχεται άδεια στην εναγόμενη κλινική ως υπεύθυνο επεξεργασίας να προσκομίσει ενώπιον των αρμοδίων δικαστηρίων τον ιατρικό φάκελο νοσηλείας της ενάγουσας για τον σκοπό της υπεράσπισης της κλινικής έναντι αγωγής της ίδιας και του συζύγου της για 1.000.000 ευρώ εναντίον της. Ακόμη κι εδώ, η κλινική κατά την απόφαση αυτή οφείλει να ενημερώσει την ενάγουσα ότι θα καταθέσει στοιχεία από τον ιατρικό φάκελό της στο δικαστήριο. Αντίθετα στην παρόμοια Απόφαση της Αρχής 17/2010 αναφέρεται ότι “...όσον αφορά τη δικαστική χρήση προσωπικών δεδομένων εκ μέρους του Ιδρύματος Ερρίκος Ντυνάν, είναι αυτονόητη η γνώση του υποκειμένου των δεδομένων ότι στοιχεία του ιατρικού της φακέλου θα χρησιμοποιηθούν από το Ίδρυμα Ερρίκος Ντυνάν, ως εναγόμενο και προς τον σκοπό της αντίκρουσης αγωγής στη μεταξύ τους δίκη, από τη στιγμή που η αγωγή αφορά σε παραβίαση του καθήκοντος επιμέλειας του εναγομένου κατά τη νοσηλεία της. Συνεπώς, το ίδρυμα Ερρίκος Ντυνάν απαλλάσσεται από την υποχρέωση ενημέρωσης του υποκειμένου των δεδομένων ως προς την εν λόγω χρήση εκ μέρους του στοιχείων του ιατρικού φακέλου της ενάγουσας (βλ., ιδίως, άρθρο 4 της υπ’ αρ. 1/1999 Κανονιστικής Πράξης της Αρχής και αποφάσεις 40/2009 και 55/2009 της Αρχής). Άλλωστε κάθε διάδικος πολιτικής δίκης ενημερώνεται για τα στοιχεία της δικογραφίας σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του ΚΠολΔ ...», www.dpa.gr. Αντίθετα με την Απόφαση 73/2009, που κάνει δεκτό αίτημα εναγόμενου ιατρού για χορήγηση σε αυτόν αντιγράφων ιατρικού φακέλου ανηλίκου του οποίου οι γονείς είχαν καταθέσει αγωγή εναντίον του, ορίζεται ότι η Κλινική που θα χορηγήσει τον φάκελο πρέπει να ενημερώσει πριν τους ενάγοντες γονείς για αυτό.

Παρόμοιες καταστάσεις στις ΗΠΑ θα λύνονταν με επιστροφή μόνο στην αρχική διμερή σχέση: ενάγων-εναγόμενος. Με τη διαδικασία της «αποκάλυψης» (discovery), με μια εξώδικο αίτηση (“request”), ο εναγόμενος ζητά κατά την προδικασία αντίγραφα του ιατρικού φακέλου από τον ενάγοντα και εκείνος είναι υποχρεωμένος να τα δώσει, εάν δεν θέλει να υποστεί πολύ σοβαρές ποινές¹¹. Κατά τους ομοσπονδιακούς κανόνες πολιτικής δικονομίας, ο διάδικος ζητά με εξώδικο αίτηση να του προσκομιστούν έγγραφα, αντικείμενα κ.λπ. σχετικά με το αντικείμενο της δίκης, με προθεσμία απάντησης 30 μέρες από την επίδοση της κλήσης. Άρνηση του καθ’ ού η κλήση αυτή να απαντήσει εντός 30 ημερών συνεπάγεται την ευθύνη του για παραβίαση εντολής δικαστηρίου («contempt of court»). Υποχρεώσεις παροχής στοιχείων μπορούν να έχουν και μη διάδικα μέρη, κατά τον Κανόνα 45 των Κανόνων, τα οποία καλούνται με «κλήση» (subpoena).

Ο σκοπός της διαδικασίας της ‘αποκάλυψης’ είναι η άρση της πληροφοριακής ασυμμετρίας μεταξύ των διαδίκων, με την έννοια ότι στο τέλος της διαδικασίας, οι πιθανότητες να δικαστεί μια υπόθεση ενώ σημαντικά στοιχεία δεν έχουν αποσαφηνιστεί θα περιοριστούν στο ελάχιστο¹². Επίσης, η διαδικασία διευκολύνει τον συμβιβασμό της υπόθεσης σε κάποιον έστω βαθμό¹³. Παράλληλα, το αποτέλεσμα της αποκάλυψης μπορεί να στηρίξει την αποδοχή αιτήματος διαδίκου για μια δικαστική απόφαση χωρίς να προηγηθεί δίκη («motion for summary judgment») κατά την οποία η αγωγή δεν μπορεί να εκδικασθεί¹⁴.

Προξενεί επίσης εντύπωση ότι στις ΗΠΑ, κατά την αρχική βασική υποχρέωση για παροχή πληροφοριών, που θεμελιώνεται στον Κανόνα 26 («Duty to Disclose-General Provisions regarding Discovery»), ένα διάδικο μέρος φέρει υποχρεώσεις παροχής πληροφοριών και εγγράφων χωρίς καν να του ζητηθούν. Από τη στιγμή και μόνο που κατέστη διάδικο μέρος, πρέπει να χορηγήσει στο άλλο διάδικο μέρος πληροφορίες και έγγραφα κλπ που αναφέρονται σε στοιχεία που μπορούν να στηρίξουν τις αξιώσεις του (ενάγων) ή την υπεράσπισή του (εναγόμενος), επίσης τα ονόματα και τις διευθύνσεις ατόμων που θα μπορούσαν να κατέχουν πληροφορίες και έγγραφα κατά τα παραπάνω κ.λπ. (Κανόνας 26a1-Required

11 Βλ. Federal Rules of Civil Procedure, Rule 34 (a), Producing Documents, Electronically Stored Information, and Tangible Things, or Entering into Land, for Inspection and Other Purposes.

12 Βλ. Louisell D.W., Hazard G.C. & Tait C.C., Pleading and Procedure, State and Federal, Cases and Materials, sixth edition, University Casebook Series, 1989, σ. 901.

13 Glasser W., Pretrial Discovery and the Adversary System 91-101, 200, 1968. Βλ. επίσης γενικά Shuchman P., Discovering the Law of Discovery by Low Level Investigations, 38 Geo. Wash. L. Rev. 32 (1969-1970) και Hazard G., From Whom No Secrets Are Kept, 76 Tex. L. Rev. 1665, 1694 (1998). Ήδη από το 1947, το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ είχε δηλώσει ότι η αμοιβαία γνώση όλων των στοιχείων σχετικών με μια αντιδικία είναι έχει ουσιαστική σημασία για την επίλυσή της, Hickman v. Taylor, 329 U.S. 495 (1947). Η ευρεία αποκάλυψη πληροφοριών στις ΗΠΑ, επομένως, δεν είναι απλά ένας δικονομικός κανόνας, αλλά ένας θεσμός της δικονομίας ο οποίος πιθανώς έχει συνταγματική θεμελίωση, Hazard G., ό.π., 1695.

14 Louisell, ό.π.

Disclosures). Είναι φανερό ότι η επιλογή του Αμερικανού νομοθέτη είναι να θεωρήσει ότι από τη στιγμή που κατατίθεται μια αγωγή, και τα δύο μέρη οφείλουν, χωρίς καν κλήση, αμέσως να παράσχουν το ένα στο άλλο χωρίς διαμεσολαβητές από την Πολιτεία (διοίκηση, Εισαγγελείς, αρμόδιοι κ.λπ.) όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες, έγγραφα κ.λπ. σχετικά με την υπόθεση. Ο σκοπός είναι η όσο το δυνατό ευρύτερη άρση της πληροφοριακής ασυμμετρίας μεταξύ των διαδίκων μερών¹⁵, ώστε κανένα από τα δύο να μην απολαμβάνει ένα άδικο πληροφοριακό πλεονέκτημα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι το σύστημα είναι τόσο επιτυχές ώστε να μην υπόκειται σε συνεχή κριτική¹⁶.

2. Η εύλογη προσδοκία ιδιωτικότητας σε άλλες καταστάσεις

Μια άλλη απόφαση της Αρχής παρουσιάζει επίσης ιδιαίτερο ενδιαφέρον¹⁷. Ο Α πετυχαίνει στο Τριμελές Πλημμελειοδικείο να καταδικαστεί η Β για συκοφαντική δυσφήμιση. Σε επόμενη δικάσιμο, η Β ζητά αναβολή μέσω του δικηγόρου της, με το αιτιολογικό ότι νοσηλεύεται στο ΙΑΣΩ για μητρορραγία. Η αναβολή δίδεται. Ο Α δεν πίστεψε ποτέ ότι η εισαγωγή αυτή στο ΙΑΣΩ ήταν πραγματική και όχι εικονική και θέλει επομένως να προσφύγει στη Δικαιοσύνη για την τιμωρία

15 Για την πληροφοριακή ασυμμετρία βλ. *Κουτσουράδη Α.*, Η ροή των πληροφοριών στις αστικές έννομες σχέσεις, Το παράδειγμα της ex lege αξίωσης παροχής τους, 1998.

16 Stracher C., Double Billing: A Young Lawyer's Tale of Greed, Sex, Lies, and the Pursuit of a Swivel Chair (New York: William Morrow, 1998), σελ. 125-126: "...Με το ευγενές συναίσθημα της πρόθεσης 'ισοπέδωσης του γηπέδου' έτσι ώστε κανένα διάδικο μέρος να μην έχει ένα αδικαιολόγητο πληροφοριακό πλεονέκτημα, οι συγγραφείς του κανόνα της αποκάλυψης δημιούργησαν ένα πολυεπίπεδο γήπεδο για το παιχνίδι όπου οι πλούσιοι σε πληροφορία μπορούν να κλωτσούν τους φτωχούς σε πληροφορία στο κεφάλι και να δραπετεύουν αλώβητοι. Η «αποκάλυψη» είναι οτιδήποτε άλλο από αποκάλυψη... Εκατοντάδες χιλιάδες δολάρια χρειάζονται για να διατηρηθεί το status quo για να διατηρηθούν στη θέση τους οι πλούσιοι σε πληροφορία σε σχέση με τους φτωχούς σε πληροφορία. Εκατοντάδες ώρες εργασίας δικηγόρων απαιτούνται για να διατηρηθεί η διαδικασία της αποκάλυψης όσο το δυνατό λιγότερο αποκαλυπτική. Τα καλύτερα μυαλά μιας γενιάς σκέπτονται νέους τρόπους να διαστρέψουν, να κρύψουν, να χειραγωγήσουν...».

17 Απόφαση 81/2009, www.dpa.gr. Ίδια η 51/2010: «...Ο Α, δια του πληρεξουσίου δικηγόρου του, αναφέρει, μεταξύ άλλων, με την υπ' αρ. πρωτ. 15772/16.06.2010 αίτησή του, ότι ο ιατρός που συνέταξε και υπέγραψε το εν λόγω ιατρικό πιστοποιητικό είναι συγγενής του Β. Η χορήγηση, ωστόσο, της αιτούμενης βεβαίωσης για την αναφερόμενη στο σκεπτικό δίκη κρίνεται ατελέσφορη, καθώς η αιτούμενη αναβολή ήδη δόθηκε. Περαιτέρω, το ποινικό δικαστήριο, ενώπιον του οποίου έχει ήδη προσκομισθεί η σχετική ιατρική βεβαίωση, είναι αρμόδιο και έχει την εξουσία να διαπιστώσει την αλήθεια του λόγου της αιτούμενης αναβολής εκδίκασης υπόθεσης. Εάν, εξάλλου, η παραπάνω βεβαίωση ζητείται με αφορμή την προαναφερόμενη ποινική δίκη, προκειμένου ο Α να ασκήσει μήνυση για ψευδείς ιατρικές πιστοποιήσεις δεν θεμελιώνεται η αναγκαιότητα χορήγησης στον αιτούντα - δεδομένης της ύπαρξης μάλιστα προσφορότερων και ηπιότερων μέσων - των στοιχείων που ζητεί για το σκοπό της άσκησης δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου, καθώς δεν τηρείται η βασική προϋπόθεση της ύπαρξης συγκεκριμένης εκκρεμούς δίκης...». Είναι ενδιαφέρον ότι η Αρχή αν και αναφέρει ότι ο Α μπορεί με ηπιότερα και προσφορότερα μέσα να πετύχει την ποινική δίωξη του Β για χρήση ψευδούς ιατρικής βεβαίωσης και βέβαια και του εκδότη της βεβαίωσης αυτής ιατρού, φερόμενου μάλιστα συγγενούς του Β, παραλείπει εντελώς να περιγράψει, έστω ενδεικτικά ποια άραγε θα μπορούσαν να είναι αυτά τα ηπιότερα/προσφορότερα μέσα.

της Β για τα σχετικά αδικήματα. Ζητά επομένως αντίγραφο της νοσηλείας αυτής από το ΙΑΣΩ, το οποίο προσφεύγει στην Αρχή με το ερώτημα εάν υποχρεούται ή όχι να χορηγήσει τα στοιχεία αυτά. Η Αρχή αποφαινεται ότι ο Α δεν έχει δικαίωμα να τα ζητήσει: η αναβολή έχει ήδη δοθεί και το ποινικό δικαστήριο είναι αρμόδιο και έχει εξουσία να διαπιστώσει την αλήθεια του λόγου της αιτούμενης αναβολής εκδίκασης της υπόθεσης.

Μια άλλη απόφαση της Αρχής¹⁸ πραγματεύεται το ζήτημα της δημοσίευσης δικαστικών αποφάσεων. Έλληνας δικηγόρος που έχει κερδίσει μια προφανώς σημαντική υπόθεση σχετική με εμπορικό σήμα δημοσιεύει την απόφαση του Δικαστηρίου στην ιστοσελίδα του στην Ελλάδα χωρίς να αφαιρέσει τα ονόματα των διαδίκων. Αναμφίβολα, ορθά η Αρχή έκρινε ότι αυτό συνιστά παράνομη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Όμως ο δικηγόρος είχε στείλει την απόφαση αυτή για δημοσίευση και σε ένα αμερικανικό νομικό περιοδικό, το οποίο επίσης τη δημοσίευσε. Στην περίπτωση αυτή η Αρχή έκρινε ότι, αν και ο νόμος 2472/1997 δεν μπορεί να έχει εφαρμογή σε αμερικανικό περιοδικό (καθώς αυτό αφορά «υπεύθυνο επεξεργασίας που είναι εγκατεστημένος εκτός της ελληνικής επικράτειας»), παρ' όλα αυτά, ο Έλληνας δικηγόρος δεν μπορεί να στέλνει (δι-αβίβαση) προσωπικά δεδομένα (ονόματα διαδίκων) σε αυτό το ξένο περιοδικό νόμιμα-πρέπει να φροντίζει να στέλνει ανωνυμοποιημένες μόνο δικαστικές αποφάσεις.

Μια απόφαση της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα που επίσης παρουσιάζει ενδιαφέρον είναι η απόφαση με αριθμό 17/2004. Σε αυτοκινητικό ατύχημα, ο ενάγων υποστηρίζει ότι έπαθε σοβαρές σωματικές βλάβες και έμεινε μόνιμα ανάπηρος. Παράλληλα, φαίνεται ότι ως φοιτητής συνεχίζει τις σπουδές του στη γυμναστική ακαδημία και σε επίπεδο μεταπτυχιακού διπλώματος. Ο εναγόμενος ζητά από το Πανεπιστήμιο να του χορηγηθούν αντίγραφα από τα πτυχία του ενάγοντα και άλλα σχετικά (αντίγραφα αναλυτικής βαθμολογίας, βεβαίωση ειδικότητας που έλαβε, το είδος των σωματικών και πρακτικών ασκήσεων στις οποίες υποβλήθηκε και για τον βαθμό των απαιτούμενων σωματικών ικανοτήτων για την ολοκλήρωση των σπουδών του κ.ά.). Το Πανεπιστήμιο μεταβίβασε το αίτημα στην Αρχή Προσωπικών Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, η οποία έκρινε μάλιστα ότι τα δεδομένα αυτά δεν ήσαν καν ευαίσθητα, οπότε καταρχήν η χορήγησή τους είναι επιτρεπτή. Πλην όμως, έκρινε επίσης ότι η διαπίστωση της σωματικής βλάβης του ενάγοντος μπορούσε να γίνει με άλλα αποδεικτικά μέσα, όπως μια δικαστική ιατρική πραγματογνωμοσύνη. Άρα, δεν ήταν κατά την Αρχή απολύτως αναγκαία η χορήγησή των στοιχείων αυτών για την υπεράσπιση του δικαιώματος του εναγόμενου να υπερασπίσει τον εαυτό του στο Δικαστήριο, κι έτσι απέρριψε το αίτημα του εναγόμενου.

18 Απόφαση 43/2009, www.dpa.gr.

3. Ένα αίτημα επαναφοράς: τι προστατεύουμε με τον Ν. 2472/1997;

Χωρίς να αμφισβητείται εδώ η από αυστηρά τεχνικής πλευράς ορθότητα των παραπάνω αποφάσεων, ίσως να ήταν χρήσιμη μια επαναφορά στη διερεύνηση των έννομων αγαθών που προστατεύει ο νόμος 2472/1997. Αυτά είναι, όπως ανέφερα παραπάνω, ο πληροφοριακός αυτοκαθορισμός, η ελευθερία αποφάσεων του πολίτη, η δυνατότητά του να γνωρίζει και να συμπροσδιορίζει την τύχη των προσωπικών του δεδομένων που τηρούνται από τρίτα πρόσωπα κ.λπ¹⁹.

Στις περιπτώσεις που αναφέρθηκαν, ο ενάγων καταθέτοντας την αγωγή του κατά ιατρού ή κατά νοσοκομείου, έχει επίσης «καταθέσει» και τις αξιώσεις του για πληροφορικό αυτοκαθορισμό, ελευθερία επιλογών κ.λπ. στον βαθμό που αυτές αναφέρονται σε δεδομένα σχετικά με την αγωγή που κατέθεσε. Δεν μπορεί πλέον ο ενάγων να ισχυρισθεί ότι η εύλογη εμπιστοσύνη του στην τάξη προδίδεται, όταν το εναγόμενο από τον ίδιο νοσοκομείο ή και ο εναγόμενος από αυτόν ιατρός φέρνει και καταθέτει ενώπιον της Δικαιοσύνης προς κρίση στοιχεία από τον ιατρικό του φάκελο-στοιχεία τα οποία φυσικά και ο ίδιος, με μια απλή αίτηση, λαμβάνει από το εναγόμενο νοσοκομείο ή τον εναγόμενο ιατρό, εάν αυτά εντάσσονται στο δικό του ιατρικό αρχείο. Δεν μπορεί πλέον ο ενάγων να ισχυρισθεί ότι ξαφνιάστηκε, ότι εθίγη, ότι ανετράπη η ομαλή τάξη των πραγμάτων για αυτόν, ότι προσωπικά έννομα αγαθά του προσβλήθηκαν.

Δεν γίνεται δηλαδή κατανοητό γιατί ειδικά σε αυτές τις περιπτώσεις δεν αρκεί μια γενική «εγκύκλιος» («οδηγία») από τη Αρχή προς τους κατόχους των ιατρικών αρχείων-υπεύθυνους επεξεργασίας, με την κατάθεση μιας αίτησης σε αυτούς και με συνημμένη την αγωγή (εδώ θα μπορούσε να αρκεί και η απλή επίδειξη του δικογράφου και η καταγραφή των στοιχείων του, καθώς σε διαφορετική περίπτωση, το νοσοκομείο θα έπρεπε να διατηρεί τα σώματα των αγωγών αυτών σε αρχείο κ.λπ.), να χορηγούνται από τα νοσοκομεία κ.λπ. τα αντίγραφα των ιατρικών φακέλων στους εναγόμενους ιατρούς. Αυτή είναι μια πρόταση επαναφοράς στη διμερή ή έστω, τριμερή σχέση που ανέφερα προηγουμένως. Πολύ περισσότερο, δεν είναι νοητό να απαιτείται από το ίδιο το εναγόμενο νοσοκομείο να ζητά άδεια από τη Αρχή για να καταθέσει στη Δικαιοσύνη τα δικά του αρχεία και μάλιστα, να ενημερώνει πρωτίτερα τον ενάγοντα αυτό ασθενή περί τούτου! Δεν διαβλέπεται κανένα έννομο συμφέρον, ούτε σχετικό με τον Ν. 2472/21997 ούτε και με κανέναν άλλον νόμο, το οποίο έννομο συμφέρον να προστατεύεται με αυτές τις διαδικασίες. Αυτό που είναι ορατό είναι, μάλλον, η ουσιαστική παρεμπόδιση της άσκησης δικαιωμάτων του εναγόμενου κατά παράβαση των κλασικών αρχών της προστασίας του από την πολιτική δικονομία.

Σχετικά με τα στοιχεία της πιθανώς εικονικής εισαγωγής σε νοσοκομείο με σκοπό επίτευξης μιας αναβολής ποινικής δίκης, θα μπορούσε το σύστημα να ανεχθεί,

19 Βλ. παραπάνω υποσημείωση 2.

νομίζω, την παροχή των αντιγράφων νοσηλείας στον μηνυτή, ο οποίος θίγεται από τη χορήγηση της αναβολής στην οποία βέβαια δεν έχει συναινέσει. Το ποινικό δικαστήριο έχει βέβαια την εξουσία να ελέγξει την αλήθεια των ισχυρισμών αυτών, αλλά δεν έχει την πραγματική δυνατότητα. Θα πρέπει, για να γίνει αυτό, να διακόψει επί τόπου τη συνεδρίασή του και να αναζητήσει βεβαιώσεις κ.λπ. από το νοσοκομείο ή το ίδρυμα που υποτίθεται ότι νοσηλεύεται ο αιτούμενος την αναβολή. Ο φόρτος των πινακίων που είναι πολύ γνωστός σε όλους μας δεν νομίζω ότι επιτρέπει τέτοιες αναζητήσεις στις περισσότερες περιπτώσεις.

Αλλά γιατί άραγε αφαιρείται από τον-οπωσδήποτε εντονότερα προσωπικά (από το Δικαστήριο) ενδιαφερόμενο-μηνυτή η δυνατότητα να αποδείξει την απατηλή παρέλκυση της δίκης που τον αφορά; Η απαγόρευση της πρόσβασής του στην πληροφορία που ζητά σηματοδοτεί και την άρνηση της έννομης τάξης να του επιτρέψει να αποκαλύψει τη δυσμενή για τα έννομα συμφέροντά του πρακτική του μηνυόμενου (εάν είναι τέτοια), ενώ δεν φαίνεται παράλληλα να προστατεύεται κάποιο ανώτερο έννομο συμφέρον του μηνυόμενου. Εφόσον ο τελευταίος λέγει την αλήθεια, δεν έχει λόγο να αρνηθεί και τη σχετική πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές-αφού, φυσικά, έχει ήδη εμπλακεί σε μια ποινική δίωξη, καλείται να δικασθεί για ένα ποινικό αδίκημα και ζητά ο ίδιος την αναβολή της δίκης του. Παράλληλα, είναι σαφές ότι οι συνεχείς αιτήσεις αναβολής εκδίκασης υποθέσεων για ψευδείς και προσχηματικούς λόγους προσβάλλει την ορθή απονομή της δικαιοσύνης κι έτσι, θίγει γενικότερα το δημόσιο συμφέρον.

Ίδια είναι η κριτική της απόφασης που έχει σχέση με τον απόφοιτο γυμναστή που αιτείται αποζημίωση για καθολική αναπηρία. Η «ηπιότερη» λύση της ιατρικής πραγματογνωμοσύνης είναι σίγουρα μια χρονοβόρα διαδικασία. Αλλά γιατί η δυνατότητα της ιατρικής πραγματογνωμοσύνης αποκλείει τη χορήγηση δημόσιων εγγράφων που οπωσδήποτε θα συνέβαλαν κατά πολύ στη διευκρίνιση του βαθμού, είδους κ.λπ. της σωματικής βλάβης; Θα μπορούσε εδώ, άραγε ο ενάγων, να διαμαρτυρηθεί ότι γίνεται άδικη χρήση προσωπικών του δεδομένων, ότι τάχα πλήττεται ο πληροφοριακός του αυτοκαθορισμός, όταν ο ίδιος έχει φέρει ενώπιον της Δικαιοσύνης προς κρίση ακριβώς αυτό, την κατάσταση της υγείας του; Η πρόταση του μικρού αυτού άρθρου είναι να ξεφύγουμε, εάν γίνεται, από μια τυπική εφαρμογή του νόμου, όταν αυτή προκαλεί τα ερωτηματικά που παρατέθηκαν και να επανέλθουμε, όσο γίνεται, σε μια ουσιαστική διερεύνηση του ζητήματος ποιου έννομου αγαθού επιχειρείται η προστασία μέσω του νόμου προστασίας προσωπικών δεδομένων (πληροφοριακού αυτοκαθορισμού κ.λπ.) με αποτέλεσμα να μη διακινδυνεύεται, μέσω της τυπικής εφαρμογής που περιγράφηκε, η δυνατότητα της ορθής και αποτελεσματικής απονομής της δικαιοσύνης καθώς και η ικανοποιητική προστασία των δικαιωμάτων των διαδίκων μερών.